

ՊԵՏՎՈՒԹՅԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՈՒԿԻ

Մի քանի տարի առաջ շոտլանդական երկու գումարտակ տեղակայվեցին օլդերշոտլանդական ճամբարներից մեկում: Դրանց անձնակազմի մոտավորապես 50 տոկոսը կազմում էին կոկնիները:¹ Պատճառն այն է, որ երբ կոկնիներին հնարավորություն են տալիս ընտրելու այն գունդը, որտեղ նրանք կցանկանային ծառայել, ապա նրանք սովորաբար ընտրում են այն, որի ուսումնական կենտրոնը գտնվում է Շոտլանդիայում: Իրենց կիսաշրջագեստներով (փեշ, յուբկա) նրանք ավելի հպարտ են զգում իրենց, քան յուրաքանչյուր լեռնական: Հազիվ թե որևէ մեկը երբևիցե այնպիսի հրճվանք է զգացել, ինչպիսին զգում է կոկնին, երբ առաջին անգամ լսում է, որ իրեն «Ջոկ» են անվանում: (Ջոկ-ը շոտլանդական զինվորի մականունն է):

Սակայն խեղճ մարդուն շոտլանդացի չի դարձնում ճիշտ այնպես, ինչպես Աստծուն անարգելը՝ մակուկավար: Շոտլանդացիներն ունեն բնավորության առանձնահատուկ գծեր, և դրանցից մեկը խնայողությունն է: Յուրաքանչյուր ուրբաթ (դա զինվորների շաբաթական ուճիկ ստանալու օրն է) երեկոյան ճամբարի փոստային բաժանմունքի մոտ աղմուկ է լինում: Այնպիսի տպավորություն է ստացվում, թե այդ երկու գնդերի զինվորներն ու դաստիարակները ձգտում են իրենց փողը մուծել բանկ: Այստեղ են նույնիսկ կոկնիները: Նրանց դուր է գալիս, երբ իրենց իսկական շոտլանդացիների տեղ են ըն-

¹ Կոկնի անվանում են լոնդոնյան ցածր խավի բնակչությանը, հատկապես ֆաղափ արևելյան շրջաններում ապրողներին: - Քարզմ. ծնթ.:

դունում: նրանք բավականաչափ խելամիտ են հասկանալու համար, որ իրենց իսկական շոտլանդացիների տեղ կընդունեն միայն այն ժամանակ, երբ իրենք գործեն ինչպես շոտլանդացիներ: Այսպիսով, ամեն ուրբաթ փոստային բաժանմունքի մոտ խոսվություն նման մի բան է սկսվում:

Փոխարենը երկուշաբթի օրերին այնտեղ արդեն իսկական խոսվու-
թյուն է: Ճիշտ է, ամբոխը երկու անգամ ավելի փոքր է լինում, սակայն մար-
դիկ այնպիսի կատաղություն է կուլում, որ ուրբաթ օրվա իրադարձություն-
ները թվում են հիանալի վարքի և ոգեշնչվածության բացակայության օրի-
նակ: Ինչո՞վ բացատրել այս խոսվության ծագումը: Բանն այն է, որ երկուշաբ-
թի օրերը կոկնիները անպայման վերադառնում են հետ վերցնելու իրենց փո-
ղերը: Նրանց բնավորության այդ գիծը՝ խնայողությունը հերիք է անում միայն
շաբաթ ու կիրակի օրերին: Սովորությունը հաղթող է դուրս գալիս ընկերա-
կան ոգու հետ մրցապայքարում, քանի որ իր հոգու խորքում կոկնին մնում է
կոկնի: Այստեղից էլ՝ այսպիսի բարոյական դաս. երամի մեջ պետք է ընդունել
միանման փետուրներ ունեցող թռչունների:

Նախորդ գլուխներից մի քանիսում խոսել ենք այն մասին, թե ինչպես
պետք է ղեկավարին այնպիսի դիրք տրամադրել, որպեսզի նա կարողանա
արդյունավետորեն կառավարել իր խումբը: Նրա գլխավոր պարտականու-
թյուններից մեկն է՝ զարգացնել իր խմբի միասնական խելքը և ստիպել մարդ-
կանց, որպեսզի աշխատեն առավելագույն եռանդով և օգտակարությամբ: Այլ
կերպ ասած, հրամանատարն իր ենթականերին պետք է դաստիարակի խմ-
բային, ընկերական ոգով: Մենք այս տերմինն ենք օգտագործում, գերադասե-
լով մնացած բոլորից, քանի որ հասարակ մարդն անմիջապես կհասկանա, թե
ինչի մասին է խոսքը: Ընկերության ոգին ենթադրում է, որ կոլեկտիվի յուրա-
քանչյուր անդամ իրեն զգում է որպես ստորաբաժանման մի մասնիկը, այնպի-
սի օրգանիզմի մի մասը, որի մեջ յուրաքանչյուր անդամ, ողջ ստորաբաժան-
ման կատարելությունն ապահովելու նպատակով, պետք է կատարի իր պար-
տականությունները:

Կոլեկտիվը սկսվում է անհատից: Ահա թե ինչու պետք է հասկանալ, որ
ընկերության ոգին կարող է ստեղծվել միայն յուրաքանչյուր անհատի անձնա-
կան արժանապատվության, ինքնատիրապետման, ինքնավստահության և
կարգապահության հիմքի վրա: Դժվար չէ հասկանալ, թե ինչու յուրաքանչյուր
անհատի հետ պետք է վարվել ամենայն քաղաքավարությամբ: Նման վերա-
բերմունքը մարդու մեջ սեփական անձի արժանապատվության զգացում է
ծնում, իսկ արժանապատվություն ունեցող զինվորների ստորաբաժանումը
կկռվի միասնաբար և ավելի լավ, քան այն զինվորների ստորաբաժանումը, ո-
րոնք զուրկ են սեփական անձի արժանապատվության զգացումից:

Եթե մարդու հետ վարվում են, ինչպես հարկն է վարվել ազնիվ մարդու հետ, ապա նա կվարվի ինչպես ազնիվ մարդ: Իսկ երբ նրա հետ վարվում են այնպես, կարծես նա անազնիվ մարդ լինի, ապա դրանով իսկ նրան մղում են անազնիվ արարքների: Յուրաքանչյուր զինվորի պետք է ուսումնասիրել որպես անձի, և նրա հետ պետք է վարվել այնպես, ինչպես պետք է վարվել անձի հետ: Մենք ընդունում ենք, որ լավ կենտրոնական պաշտպանը պարտադիր կարգով լավ կենտրոնական հարձակվող լինել չի կարող: Մարդկանցից մեկը լավն է հարձակման ժամանակ, իսկ մյուսը՝ պաշտպանություն: Ֆուտբոլային թիմի մարզիչն ուսումնասիրում է յուրաքանչյուրի ընդունակություններն ու խառնվածքը: Այդպես պետք է լինի նաև բանակում, եթե ցանկանում ենք, որպեսզի յուրաքանչյուր զինվոր ծառայությանը նվիրի իր բոլոր ընդունակությունները:

Մարտական պատրաստության գործում ոչ մի բան չի կարելի դիտել որպես դոգմա, անփոփոխ մի բան: Նույնիսկ շարաչի նպատակները կարող է հետաքրքիր դառնալ, եթե զինվորներին բացատրենք նրա իսկական նշանակությունը: Նույնը ձիշտ է նաև մնացած ուսումնական առարկաների վերաբերյալ: Յուրաքանչյուր զինվոր հասկանում է, որ թշնամուն ջախջախելու համար անհրաժեշտ է նրանից ավելի լավ կռվել, այսինքն՝ ավելի դիպուկ կրակել, ավելի մեծ վճռականություն հարձակվել, ավելի հեռավոր ռազմերթեր կատարել, ավելի համառորեն հետապնդել, գործել ավելի համախմբված ու արագ ընթացքով, ավելի ամուր կանգնել պաշտպանական դիրքերում: Զինվորներին կրկին ու կրկին պետք է հիշեցնել մարտական պատրաստության յուրաքանչյուր տարրի նպատակն ու նշանակությունը: Եթե դա արվում է, ապա մարտական պատրաստությունը դադարում է ձանձրալի լինելուց և զինվորների մեջ ընկերության ու միասնության ոգի է ձևավորում:

Շատ բան կարելի է անել նաև ֆիզիկական պատրաստության միջոցով: Ֆիզիկական պատրաստության գծով բանակային հրահանգիչները, ըստ իրենց ակտիվության և որակի, հավասարը չունեն: Այլ կերպ չէր էլ կարող լինել: Նա, ով դիտել է նորակոչիկներին ծառայության մոտավորապես երեք ամիսների ընթացքում, չի կարող չզարմանալ, թե ինչպիսի ապշեցուցիչ փոփոխություններ են կրում նրանք: Ֆիզիկական պատրաստության հրահանգչի աշխատանքի մոզակյան ազդեցության տակ անհետանում են ուսերի թեքությունը, դեմքի գունատությունը, որովայնի փքվածությունը և ծուռթաթությունը: Յուրաքանչյուր զինվոր հպարտանում է իր մարմնի կառուցվածքով: Մարտական պատրաստության միակ տեսակը, որը ոգևորությամբ է ընդունվում յուրաքանչյուր զինվորի կողմից, ֆիզիկական պատրաստությունն է: Բայց միաժամանակ դա մարտական պատրաստության միակ տեսակն է, որին սպան սո-

վորաբար ամենաքիչ ուշադրություն է դարձնում: Վաշտի հրամանատարը իր պարտականությունն է համարում հետևել կրակային պատրաստության գործում զինվորների հաշտություններին, բայց ամիսների ընթացքում մարզական դահլիճ չի մտնում: Նորակոչիկները գրեթե կարիք չեն զգում, որ իրենց ստիպեն մասնակցելու ֆիզիկական պատրաստության դասերին, քանի որ դրանք վարում են լավ պատրաստված հրահանգիչներ: Բայց անհրաժեշտ է նրանց կրկին ու կրկին բացատրել նման մարզումների իսկական նպատակը: Անհրաժեշտ է ընդգծել, որ ֆիզիկական պատրաստության տված օգուտը զինվորը զգալու է նաև ծառայությունն ավարտելուց հետո: Ֆիզիկական պատրաստությունը, բացի նրանից, որ մարզում է մարդու մարմինը, տալիս է նաև լրացուցիչ հոգեբանական օգուտ: Այն զարգացնում է զինվորի արժանապատվության զգացումը, ինքնատիրապետումը, սեփական ուժերի նկատմամբ վստահությունն ու կարգապահությունը:

Բանակ մտնող յուրաքանչյուր մեծ խմբում կան հոգեբանական և ֆիզիկական բոլոր տիպերի մարդիկ՝ բարձրահասակ և ցածրահասակ, գեր և նիհար, մաքրասեր և փնթի, աշխատասեր և ծուլ, ուրախ ու մռայլ, ազնիվ և անազնիվ, բարի ու չար, խելացի և հիմար: Այդ բոլոր մարդկանց պետք է միավորել մեկ կոլեկտիվի մեջ, մերձեցնել նրանց հետաքրքրությունները:

Այդ նպատակին հասնելու համար օրինակ, նմուշ է պետք: Բայց ինչպիսի՞ օրինակ: Գուցե մաքրասեր ու ճշտապահ, աշխատասեր, կենսուրախ, ազնիվ, բարեգործ ու խելացի, կամ գուցե փնթի, ծուլ ու մռայլ, անազնիվ, չար ու հիմար: Եթե գործն ինքնահոսի թողնենք, ապա, ինչպես դա շատ լավ հասկանում է յուրաքանչյուր փորձված սերժանտ, կհաղթի երկրորդ տեսակը: Ահա թե ինչու ոչինչ չի կարելի ինքնահոսի մատնել: Զինվորների համար ընտրվող օրինակը պետք է ավելի բարձր լինի, քան է տվյալ խմբի լավագույն անհատը:

Կոլեկտիվում նույնիսկ ամենից այլասերված ու եսասեր մարդիկ կարող են ոգեշնչվել և անել այն, ինչ նրանք առանձին-առանձին երբեք չէին անի: Բոլորը գիտեն, որ ֆուտբոլասերը, եթե նա ամենօրյա իր կյանքում ամաչկոտ ու անվնաս մարդ է, երբեմն կարող է տարօրինակ կոստյում հագնել և խաղի ընթացքում, լսելով, թե հակառակորդ թիմի ֆուտբոլասերն ինչպես է իր թիմի վարպետության մասին վիրավորական կարծիք հայտնում, կարող է սպառնալ նրան, այնպիսի մեկին, որն իրենից երկու անգամ ավելի ուժեղ է: Կոլեկտիվին ծայրահեղ նվիրվածության հենց այդ զգացումն էլ պետք է զարգացնի բանակը:

Կավ կլինեն, եթե յուրաքանչյուր գունդ և գորատեսակ իր տեղեկագիրքը ստեղծեր, որը կարելի էր մի քանի պենսով վաճառել նորակոչիկներին: Նրանում կարելի էր ներկայացնել գնդի համառոտ պատմությունը, իսկ հատ-

կապես ընդգծված ձևով այն արշավանքներն ու ճակատամարտերը, որոնցում տվյալ գունդը հաջողությամբ մարտնչել է հակառակորդների դեմ: Յուրաքանչյուր մարդ ցանկանում է կարևոր դեր խաղալ կյանքում, և այն զինվորը, որի հետ նրա կյանքի ընթացքում գրեթե երբեք հաշվի չեն նստում, մեծ բավականություն է ստանում տեսնելով, որ ինքը հերոսների մի երկար շարքի ժառանգորդն ու հաջորդն է: Խելամիտ ու հոգատար ղեկավարության ներքո նա ուրախությամբ մեծ լարում պահանջող աշխատանք կկատարի, որպեսզի ձեռք բերի այն հատկությունները, որոնցով փառաբանվել է իր գունդը՝ քաջություն, տոկունություն, հնազանդություն, հույս և հավատարմություն:

Այն բանից հետո, երբ քրտնաջան աշխատանքի շնորհիվ զինվորներին մեջ կողեկտիվին հավատարիմ լինելու զգացում է ձևավորվում (բայց ոչ դրանից առաջ), արդեն հաջողությամբ կարելի է անցնել նրանցից յուրաքանչյուրի մեջ սեփական անձի արժանապատվության, ինքնատիրապետման, ինքնավստահության և կարգապահության դաստիարակությանը: Այժմ արդեն օգտակար է հիշեցնել զինվորին, թե նա որքան է փոխվել այն պահից սկսած, երբ նոր միայն ծառայության էր անցնում: Նա դարձել է ավելի հավաք, մաքրասեր ու կենսուրախ: Այլ կերպ ասած, նա դարձել է այնպիսին, ինչպիսին պետք է լիներ՝ ըստ Աստծո մտահղացման: Բայց զինվորն ավելին է, քան լոկ որոշակի ֆիզիկական առանձնահատկություններ ունեցող անհատը: Ոչ մի այլ մասնագիտություն ավելի երկարատև, անշահախնդիր և հերոսական ծառայություն չի պահանջում, որքան զինվորական ծառայությունը: Ահա թե ինչու զինվորը պետք է ունենա ոչ միայն համապատասխան ֆիզիկական առանձնահատկություններ, այլև բարոյական բարձր հատկանիշներ: Նրա բարոյական գծերի թվին են պատկանում անձնագոհությունը, հավատարմությունը, հուսալիությունը, ուղղամտությունը, ազնվությունը, հնազանդությունը, կարգապահությունը, խիզախությունը, ոգու ուժը, կենսուրախությունը, ընկերական զգացմունքները և բարությունը: Դրանք այն բարեմասնություններն են, որոնք բնորոշ են պատվասեր մարդուն: Հենց այդ բարեմասնություններն էին, որ ոգեշնչում էին և՛ առանձին զինվորին, և՛ ամբողջ գնդերի՝ խիզախությամբ կռվել, առանց վտանգին նշանակություն տալու: Նույնիսկ ամենանրբին կանոններին հետևող մարդիկ չէին կարող ավելի վե՛հ բարեմասնություններ գտնել: Հետաքրքրական է, որ ծանր ու վտանգներով լի կյանքի սովոր մարդիկ, հատկապես զինվորներն ու նավաստիները, կանանց հետ շփվելիս աչքի են ընկնում ընդգծված քաղաքավարությամբ, բարի են երեխաների և կենդանիների նկատմամբ և անկեղծորեն ցավակցում են տարեց և թույլ մարդկանց: Գոյություն ունի փոխհատուցման հոգեբանական օրենք, ըստ որի խստությունը հավասարակշռվում է զգայնությամբ, իսկ խղճուկությունը՝ ոռոմանտիզմով: Մար-

տական պատրաստության դժվարին պայմաններում և ճամբարային կյանքի միօրինակության մեջ զինվորի միտքը հատուկ կրթոտություններ է ձգտում համարձակ ու գեղեցիկ բարեգործությունների:

Հոգեբանության այդ օրենքն անհրաժեշտ է օգտագործել հմտորեն: Զինված ուժերի ծառայողներից շատերն այսօր Աստվածաշունչ են կարդում միայն այն պատճառով, որ այդ է հանձնարարում կայսրության բարձրագույն իշխանավորը՝ թագավորը: Զինվորներին դեպի բարձր նպատակներ են մղում ու ոգեշնչում այն անձնավորությունները, ում նրանք հարգում են, ում կարծիքը բարձր են գնահատում: Որպեսզի զինվորը խորությամբ յուրացնի իդեալների մի ամբողջ խումբ, անհրաժեշտ է օգտագործել բոլոր միջոցները՝ անձնական օրինակը, ներշնչումը և հոգեբանական ներգործության այլ ձևեր:

Զինվորն իր մասնագիտությունում, իսկ դա նշանակում է նաև իր անձով, ավելի հպարտ կլինի այն դեպքում, երբ իմանա այդ մասնագիտության ավանդույթները: Յուրաքանչյուր սպայի և սերժանտի համար օգտակար է ունենալ բրիգադիր Ս. Թ. Թոմսոնի «Զինվորական ավանդույթներ» գիրքը: Այդ հիանալի գրքուկը պատմում է պետական դրոշի, գնդի դրոշակների, պատիվ տալու, պահակային ծառայություն կատարողի պարտականությունների, հանդիսավոր (ծիսակատարային) քայլքի, ռազմական երաժշտության, հագուստի տեսակների ու ձևերի, ինչպես նաև կոշիկների մասին: Գրքի գլուխներից յուրաքանչյուրը օգտակար նյութ է տալիս տասը բոպեանոց հետաքրքիր գրույցի համար: Նման գրույցներից յուրաքանչյուրը կարող է նպաստել ընկերության ոգու զարգացմանը:

Անգլիական բանակին անցյալում բնորոշ են եղել և այժմ էլ հատուկ են երեք բավականին կարևոր հատկություններ. կարգապահությունը, ընկերական ոգին և տոկունությունը: Դրանցից ամենակարևորն, անկասկած, ընկերական ոգին է: Հենց դա է, որ զինվորներին մղում է կատարելու ավելին, քան նրանց պարզ պարտականությունն է: Ընկերական ոգին պահպանելու համար երբեք չի կարելի զինվորին, հակառակ իր կամքի, տեղափոխել մեկ զորամասից մյուսը կամ մեկ զորանոցից մյուսը, եթե նման տեղափոխումը ինչ-որ բացարձակ անհրաժեշտությամբ թելադրված չէ: Նման տեղափոխությունները վնասակար ազդեցություն են գործում ընկերական ոգու վրա: Դրանք ոչ միայն քայքայում են արդեն գոյություն ունեցող ընկերական կապերը, այլև անկարգություն են առաջ բերում: Սակայն երբեմն տեղափոխությունները ցանկալի են, հատկապես, երբ զինվորը վերադառնում է հաուպտվախտից. այս դեպքում շրջապատի փոփոխությունը կարող է նպաստել նրա վերահարմարմանն ու նոր կյանք սկսելուն: Նման տեղափոխություններ ոչ մի դեպքում չի կարելի կատարել առանց վաշտի հրամանատարի գիտություն:

Ընկերական ոգին պայմանավորված է շատ ավելի մեծաթիվ գործոններով, քան միայն տարբերանշաններով, որոնք ցույց են տալիս, թե զորքի որ տեսակին է պատկանում մարտիկը: Ամենից կարևորն այն է, որ կոլեկտիվը պետք է որոշակի ընդհանուր նպատակ ունենա: Բանակում ոչ մեծ ստորաբաժանումների՝ դասակի, վաշտի և գումարտակի համար որպես այդպիսի նպատակ կարող է ծառայել այլ ստորաբաժանումների նկատմամբ գերազանցության հասնելը: Յուրաքանչյուր զինվոր ցանկանում է պատկանել այնպիսի գորամասի, որը բոլոր մնացածների մեջ աչքի է ընկնում իր հաջողություններով, քանի որ նրա փառքը տարածվում է նաև առանձին զինվորների վրա: Մարտական պատրաստությանը զբաղվելիս մեկ ստորաբաժանումը պետք է տեսնի մյուսին, և բոլոր նրանք յուրաքանչյուր հարմար առիթի դեպքում պետք է մրցակցության մեջ մտնեն: Եթե ստորաբաժանումներից մեկն աչքի է ընկել մարզադահլիճում, ապա մյուսը թող աչքի ընկնի շարային պարապմունքներում: Մարտական պատրաստության յուրաքանչյուր տեսակի դեպքում մրցակցությունն անհրաժեշտ է: Դա թույլ է տալիս բարձր աստիճանի վրա պահել զինվորների ոգևորվածությունը: Նման արդյունքի կարելի է հասնել ոչ թե քննադատության, այլ միայն խրախուսելու, քաջալերելու միջոցով:

Ընկերական ոգու դաստիարակությունը մեծ չափով կախված է սպաներից: Նրանք զինվորներին կարող են ընկերական ոգի ներարկել, եթե իրենց ստորաբաժանման մարտիկների հետ միևնույն կյանքով ապրեն: Երբ դա նրանց չի հաջողվում, ապա ընկերական ոգին էլ թույլ է լինում: Ահա թե ինչու սպաները պետք է ներգրավվեն իրենց ստորաբաժանման կյանքի մեջ, ամեն ինչ իմանան նրա մարտական պատրաստության և հանգստի մասին:

Հիմնություն կլինեն ասել, թե իբր ծառայությունից դուրս զինվորները ձգտում են առանձնանալ սպաներից: Այն սպաները, ովքեր շաբաթվա որոշակի օրերին կանոնավոր կերպով այցելում են զորանոցներ, նկատում են, այն զինվորները, որոնք նախկինում հեռու էին պահում իրենց, այժմ արդեն մնում են զորանոցում: Ծառայության առաջին շրջանում զինվորների մի մասը, բնականաբար, ամաչկոտություն է հանդես բերում, բայց հետո դա անցնում է: Վատ չէ, երբ սպաները զորանոցի սենյակներից մեկում սեղանի խաղեր են խաղում՝ թույլ տալով, որ զինվորները ներկա լինեն հանդիսատեսի դերում: Միշտ շատ օգտակար է ռամմի խաղալը, որը նպաստում է զինվորներին մոլախաղերից հեռու պահելուն: Այդպիսի եղանակներով փորձված սպան շուտով շատ ճիշտ պատկերացում է կազմում այն մասին, թե ինչ վիճակ է տիրում զորանոցում: Հենց դա էլ այն է, ինչ նրան պետք է: Հրամանատարի ազդեցությունը պետք է հնարավորին չափով լայն լինի:

Գործնականում հաստատված է, որ իր դասակին կամ վաշտին զինվորի հավատարմությունը ոչ թե խանգարում, այլ, ընդհակառակը, նպաստում է, որպեսզի նա հավատարիմ լինի նաև ողջ գնդին: Նման հավատարմություն պետք է դիտվի նաև գնդի սահմաններից այն կողմ: Պատերազմի պայմաններում ամենամեծ ու կայուն կառուցվածք ունեցող մարտական միավորը, փաստորեն, դիվիզիան է: Ահա թե ինչու զինվորներին անհրաժեշտ է հպարտության զգացում ունենալ իրենց դիվիզիայի համար: Յուրաքանչյուր առանձին անձի հավատարմությունը պետք է նույնիսկ դիվիզիայի սահմաններից էլ դուրս գա՝ տարածվելով այն հսկայական կոլեկտիվի վրա, որը ենթարկվում է գլխավոր հրամանատարին:

Զինվորական բոլոր ղեկավարների հիմնական նպատակը անհատներից, ֆիզիկական և հոգևոր դաստիարակության միջոցով, վաշտի արդյունավետ գործող անդամներ ձևավորելն է: Վաշտի հոգեկան և ֆիզիկական դաստիարակությունը նրան պետք է դարձնի գնդի օգտակար ու եռանդուն մի ստորաբաժանումը, գունդը՝ դիվիզիայի, իսկ դիվիզիան՝ բանակի արդյունավետորեն գործող մասը: Այդպես է ստեղծվում այն բարոյական ուժը, որը, գտնվելով գլխավոր հրամանատարի տրամադրության տակ, կարող է դառնալ ռազմական արշավանքի հաջող ավարտի գրավական: